

Controlul fiscal preponderent din biroul ANAF versus controlul la sediul contribuabililor: Vulnerabilitate sporita sau avantaje pentru companii?

Controalele fiscale vor fi mai numeroase, mai eficiente, mai rapide și direcționate spre anumite zone de risc datorita digitalizării administrației fiscale și a introducerii raportarilor aproape în timp real a taxelor și impozitelor. Verificarile documentare sau "desk audit" vor fi tot mai frecvente, având în vedere ca trebuie sa atinga ținta de 60% din total controale fiscale, conform Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR). Este vorba de o reforma fundamentala a modului în care se efectueaza inspecția fiscală, iar implicațiile pentru contribuabili vor fi semnificative. Vor aduce aceste schimbări o vulnerabilitate sporita sau mai multe avantaje pentru companii? Aceste aspecte au fost analizate în a XIX-a ediție a Conferinței Anuale de Taxe PwC România în cadrul unei dezbatere în care au fost prezentate argumentele pro și contra în privința efectelor acestor schimbări asupra contribuabililor.

Dan Dascalu, Partener D&B David și Baias: Dezbateră noastră a sintetizat starea actuală a controlului fiscal și impactul viitor al recente sale reforme, pe dimensiunile procedural și substanțial fiscală (TVA, prețuri de transfer și impozite directe). Aceasta întrucât verificarea documentară - o formă "blitz" de control fiscal cu puține garanții și certitudini pentru contribuabili - se va generaliza. Mult așteptata transparentizare a analizei de risc nu va avea loc imediat, iar concretizarea rezultatelor sale pentru contribuabil este incertă.

Problemele de drept fiscal nu vor fi mult diferite față de cele de astăzi, controlul fiscal va fi mai eficient și transparent, dar rămâne grija pentru documentare, pentru a nu exista discrepanțe între contabilitate și declarații, mai ales în contextul extinderii digitalizării. Transparența și accesul la informație înseamnă ca noul tip de control va fi mai direcționat spre zonele de risc, dar și susceptibil de a identifica mult mai multe chestiuni fiscale. În zona de impozitare cu reținere la sursă au avut loc o serie de reîncadrări, iar la impozitul pe profit sunt vizate facilitățile fiscale, fiind de așteptat să fie extinse. Substanța economică a tranzacțiilor, beneficiarul final și certificatul de rezidență fiscală sunt subiecte de avut în vedere și pe viitor.

Îngrijorări prezente și viitoare ocazionate de tendința de generalizare a verificării documentare și de alte noutăți în domeniul controlului fiscal

Mihaela Ragea, Avocat Senior D&B David și Baias

Legal reglementată încă din 2011, verificarea documentară s-a derulat și de către DGAF pe baza de ordin al Președintelui ANAF, până la consacrarea sa legală în decembrie 2022. Orice înștiințare de predare a unor documente sau de transmitere a altor informații poate constitui, în practica începutul unei verificări documentare. Ea se finalizează cu o decizie de impunere sub rezerva verificării ulterioare, care este însă executorie, creând și o stare de incertitudine pentru contribuabil care nu știe nici dacă, nici când va fi supus unei inspecții fiscale. Legea

nu prevede o durată maximă de efectuare și deci nici sancțiuni pentru depășirea unui asemenea termen. La alegerea unui contribuabil pentru inspecție fiscală sta o analiză de risc, dar din păcate, dispozițiile legale sunt neclare în a preciza care sunt acele criterii de risc și mai ales procedura de determinare a riscului, neputând fi contestată de contribuabil.

Rămân surprinzătoare și unele tendințe recente a organelor fiscale de selectare și verificare a acelor contribuabili din categorii puternic afectate de măsurile luate de autorități pe timpul pandemiei de Covid 19, în special în real estate și farmă. În urma efectuării acestor controale, organele fiscale au contestat baza de impozitare în operațiunii cu terți. Ne așteptăm ca aceste controale să se extindă și alte sectoare precum horeca, turism și retail. Pe de altă parte, menționăm și intensificarea verificării situațiilor fiscale personale, și pentru această categorie introducându-se verificarea documentară.

Mihail Boian, Partener D&B David și Baias

Inspecțiile așa cum le știam noi se reinventează sub forma verificărilor documentare care au deja o pondere de 39,5% din totalul controalelor, cu potențial de a crește până la 60% în viitor, dând astfel expresie tendinței de accelerare a controalelor fiscale și a procesului de colectare a banilor la bugetul de stat. În aceeași cheie trebuie privită și notificarea de conformare recent introdusă ce urmează a fi adresată contribuabilului pentru a-și corecta declarațiile sau de a depune o nouă declarație, conform instrucțiunilor ANAF. Singura realitate pe care se pare că o avem este aceea că, dacă nu vor vrea să ajungă în control fiscal, contribuabilii vor trebui să plătească. Pe de altă parte, modificările Codului de procedură fiscală care vor intra în vigoare în 2026 vor remodela procedura de selecție a contribuabililor pe baza unui registru național, obiectivul legii fiind de a reduce controalele fiscale efectuate aleatoriu sub 10%, urmând ca restul să fie efectuate pe baza analizelor de risc.

Saga tichetelor cadou în sfârșit a luat sfârșit prin promulgarea Legii nr. 43/2023 dar două aspecte rămân relevante: i) în situația în care contribuabilul a taxat veniturile ca venituri din alte surse, ci ca alte tipuri de venituri - spre exemplu, venituri din premii, din punctul nostru de vedere, există argumente pentru a solicita aplicare amnistiei și anularea obligației fiscale, în anumite condiții; ii) sumele declarate și achitate benevol - forțat, în urma proceselor verbale încheiate de-a lungul timpului de către ANAF, ar putea fi supuse restituirii în anumite condiții, ce ar trebui determinate de la caz la caz.

Perspectiva TVA: SAF-T va oferi acces ANAF la toată contabilitatea companiilor, ceea ce generează așteptări din partea mediului de afaceri cu privire la modul în care vor decurge controalele fiscale

Inge Abdulcair, Director PwC România

Ca urmare a măsurilor de digitalizare ANAF implementate începând cu anul 2021 (i.e. SAF-T, e-Factura, e-transport), în prezent există un volum semnificativ de informații puse la dispoziția ANAF din partea contribuabililor. În principiu, aceste modificări creează așteptări în ceea ce privește modalitatea de derulare a inspecțiilor fiscale, cât și cu privire la viitoarele obligații de depunere a declarațiilor fiscale.

În funcție de fiecare companie în parte și de particularitățile fiecăreia, pentru fiecare tranzacție analizată vor fi solicitate documente suplimentare. Volumul de informații solicitat pe parcursul inspecției fiscale este semnificativ. Având în vedere subiectivismul și analiza de caz la caz, uneori pentru aceeași tipologie de tranzacție am observat un tratament diferit și sperăm ca acest lucru să se schimbe.

În ceea ce privește serviciile intragrup există doi piloni: deductibilitatea cheltuielilor și deductibilitatea TVA. Având în vedere deciziile de la Înalta Curte avem un confort mai mare în ceea ce privește deducerea TVA. Chiar dacă avem toate documentele justificative, acest lucru nu poate fi neapărat suficient în momentul controlului, este nevoie să demonstrăm o trasabilitate completă a documentelor, să știm să le prezentăm și să le explicăm. Pentru ca

nu vorbim doar de control de la ANAF, am vazut inclusiv investigații penale cu privire la documentarea acestor servicii.

Referitor la sediul fix, problematica acestuia este foarte importanta pentru ca sumele impuse de ANAF sunt foarte, foarte mari, pentru ca pentru acele onorarii care au fost facturate în ultimii cinci ani se aplica TVA datorita faptului ca se considera ca se considera ca acel beneficiar nerezident are un sediu fix în România prin resursele umane ale rezidentului.

Anca Macovei, Director PwC România

În contextul digitalizării ANAF, odata cu introducerea obligativității depunerii declarațiilor SAF-T, organele de control vor avea acces la întreaga contabilitate a contribuabililor. Nivelul de granularitate al datelor transmise prin SAF-T le va permite inspectorilor fiscali sa analizeze înainte de inițierea controlului toate tranzacțiile realizate de contribuabili și tratamentul fiscal aplicat. Ne așteptam ca în cadrul inspecțiilor viitoare sa fie solicitate numai documente ce vor viza spețe concrete, de substanță, sau anumite discrepanțe identificate între diversele raportari transmise de contribuabili, procesul de verificare urmând sa fie mai rapid, iar redundanțele eliminate.

Pe de alta parte, consideram ca exista un risc ca excepțiile de raportare sau micile erori de introducere a datelor în sistem(e) sa nu fie prezentate corespunzator catre ANAF. Astfel, în vederea depunerii D406 catre ANAF, fișierul SAF-T trebuie sa fie valid din punct de vedere semantic și sintactic, însa este foarte important sa ne asiguram și ca datele transmise sunt corecte și complete.

Pentru a ne atinge țelul de a avea inspecții fiscale rapide, este necesar sa implementam proceduri interne de verificare a datelor pe care le transmitem prin SAF-T, iar în cazul identificării unor discrepanțe sa ne asiguram ca sunt documentate corespunzator.

Prezent și perspective în derularea controalelor aferente prețurilor de transfer

Monica Todose, Director PwC Romania

Analiza substanței tranzacțiilor a devenit realitate și în cadrul controalelor derulate de inspectorii ANAF, cel puțin pe zona prețurilor de transfer. Cum se manifesta? ANAF recurge la tehnici de control noi care exced informațiile incluse în dosarul prețurilor de transfer, avem discuții cu inspectorii din perspectiva fluxului decizional, despre structura bazei de cost a indicatorului profitabilitate pe tranzacțiile analizate, analize a rolurilor pe bazele de date pe care le utilizeaza compania din perspectiva fluxului decizional.

Anastasia Dereveanchina, Senior Manager PwC România

Nu ne așteptam sa vedem devieri foarte mari de la principiul setat de OCDE, însa ne așteptam și la mai multa transparență și acces la informații, care ar putea determina o schimbare în determinarea gradului de risc și în inspecții. Substanța va ramâne în continuare un focus, dar credem ca va fi combinata cu target mai specific pe acele zone mai riscante și cu încurajarea conformării voluntare.

Ne așteptam ca în continuare aspectele care țin și de ajustările de prețuri de transfer și de acele tranzacții cu persoanele afiliate cu servicii de management și consultanță vor deveni mult mai vizibile și prin urmare vor fi targetate specific.

Provocari prezente și viitoare în impozitarea directa

Oana Țaranu, Senior Manager

În ceea ce privește zona de impozit pe veniturile obținute în România de nerezidenți, în ultimul an, am observat o intensificare a ceea ce înseamnă verificare tematică, desfășurată de Direcția Antifraudă Fiscală. Verificarile tematice au vizat reîncadrări și zonele în care s-au uitat inspectorii au fost serviciile achiziționate de la afiliați, acolo unde s-au folosit prestatori externi pentru achiziționarea serviciilor și partea de finanțare intragrup.

Pe zona impozitului pe profit, ceea ce vedem în continuare este partea de deductibilitate a cheltuielilor cu serviciile, unde se cer documente extensive pe zona de bază de cost /alocare, reconciliere cu există în contabilitate, ce scrie în facturi, contract. Dincolo de acest subiect clasic pe care îl avem în orice inspecție, am observat o aplicare pe zona de facilități fiscale aplicate de contribuabili, care vine și în contextul că au fost acordate multe facilități perioada pandemiei.

Tiberiu Panfiloiu, Director

Ne așteptăm ca viitorul să se contureze tot în jurul acestor noțiuni de substanță și de beneficiar efectiv, importante din perspectiva impozitului cu reținere la sursă cu atât mai mult cu cât anul trecut România a ratificat convenția multilaterală de implementare a măsurilor BEPS.

Progresul tehnologic și utilizarea tehnologiei sunt pe agenda oricărui business, prin urmare și apetitul pentru facilitățile fiscale privind activitățile de cercetare-dezvoltare a crescut în rândul companiilor și în linie cu aceasta și controalele care au avut loc pe această zonă, și care vor urma. Vestea bună este că avem un cadru legal actualizat recent, avem o procedură mai clară pe zonă, avem și un corp de experți care pot certifica proiectele. Prin urmare este necesar să se asigure o documentare temeinică a proiectelor atât din punct de vedere tehnic, cât și a tuturor cheltuielilor ocazionate de acestea pentru a susține într-un eventual control deducerea adițională aplicată.